

Az idősek kapcsolathálózati jellegzetességei

Albert Fruzsina

MTA TK, KRE

„MEGÖREGEDNI MA...” konferencia, KSH, 2016. június 8.

Emberi kapcsolatok idős korban

- A jóllét alapvetően fontos meghatározója
- Nem csak magánügy
- Kapcsolatok beszűkülése: törvényszerű?
- Több idő, de munkahelyi kapcsolatok, partner elvesztése, rosszabb egészségi állapot, közlekedési nehézségek, anyagi problémák

Kvalitatív vizsgálatok Magyarországon - a kapcsolattartást gátolja

- a rossz egészségi állapot
- a bűncselekmények áldozatává válástól való félelem
- a közönyös társadalmi környezet elmagányosító hatása
- a társas kapcsolatoktól való „proaktív” visszavonulás
- a társas környezete negatív visszacsatolásai, „az uralkodónak észlelt értékek megváltozása és feldolgozhatatlansága, az intergenerációs kapcsolatok hiányosságai, az idősekkel szemben észlelt negatív előítéletek” (Kucsera 2012:438)

Méret csökken, de a minőség?

Az idősek

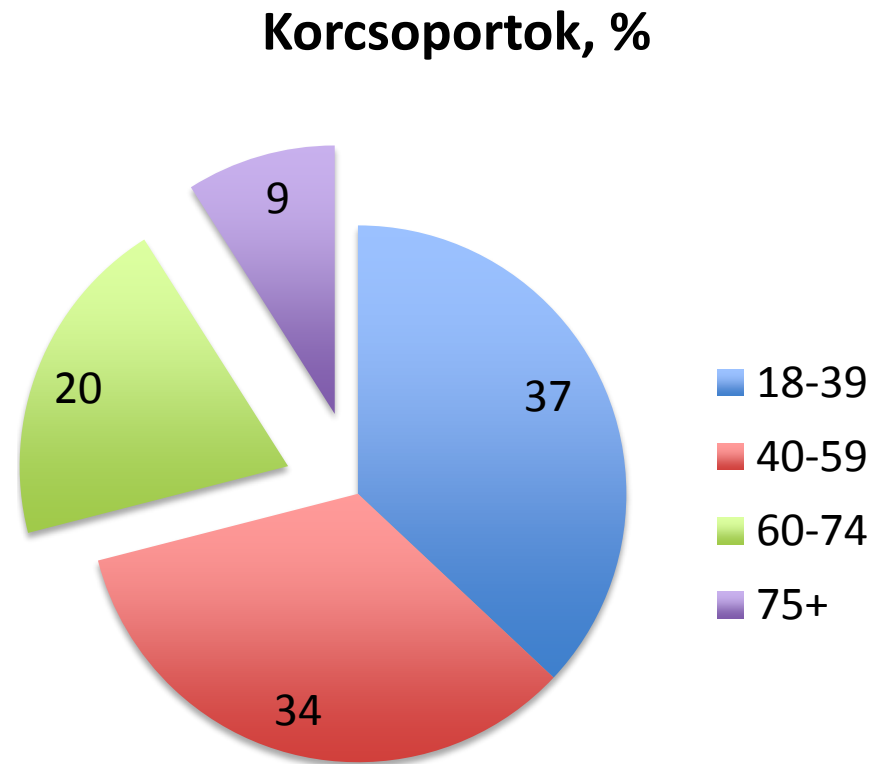
- megmaradt kapcsolataikat egyre pozitívabban értékelik (Lansford, Sherman, & Antonucci: 1998).
- társas interakcióikhoz kapcsolódóan nagyobb megelégedettségéről és kevesebb negatív tapasztalatról számolnak be (pl. Birditt & Fingerman: 2003)
- Közeli kapcsolataikban a pozitív érzelmek intenzívebbek, a negatív érzelmek pedig kevésbé azok. (Charles & Piazza: 2007) Kapcsolataikat támogatóbbnak (Field & Minkler: 1988; Schnittker: 2007), jobb minőségűnek értékelik, illetve több ilyen pozitív, mint problémás kapcsolatról számolnak be. (Fingerman, Hay, & Birditt: 2004; Rook: 1984, 2003) .
- A személyközi konfliktusok is csökkennek: A az idősebbek kevesebb problémás és ambivalens kapcsolattal rendelkeznek, mint a fiatalok (Fingerman et al., 2004). Kevesebb vitáról, összeveszésről adnak számot (Almeida & Horn, 2004). Bizonyos kutatók szerint az esetleges konfliktusok esetén is hajlamosabbak az idősek saját illetve partnerük érzelmeit és viselkedését kedvezőbben értékelni, kevésbé dühösek ilyenkor (Blanchard-Fields & Coats, : 2008).

Miért?

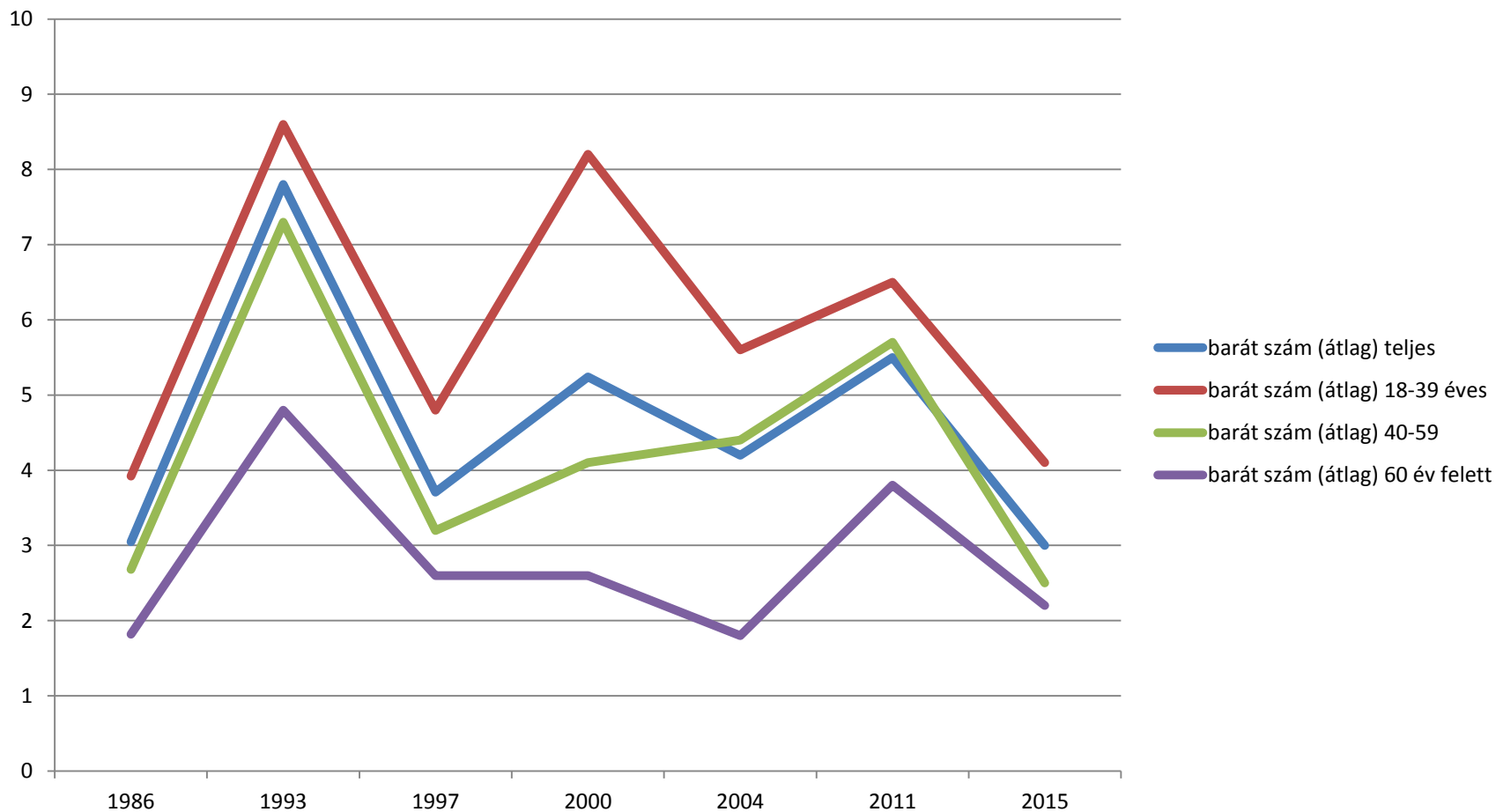
- Az idősebbek motiváltabbak abban, hogy társas kapcsolataikat kielégítőnek tartásák és eltekintsenek azok problémáitól.
- Az időseket máshogyan kezelik a társas kapcsolatokban, ez is hozzájárulhat a társas kapcsolatok kedvezőbb megéléséhez.
- A munkaerőpiacról kikerülve és a gyermekgondozással, gyermekneveléssel kapcsolatos teendőktől megszabadulva sok kultúrában csökken az egyént jelentősen igénybe vevő társas kapcsolatok száma, több idő és energia jut egyéb kapcsolatok ápolására

Adatforrás

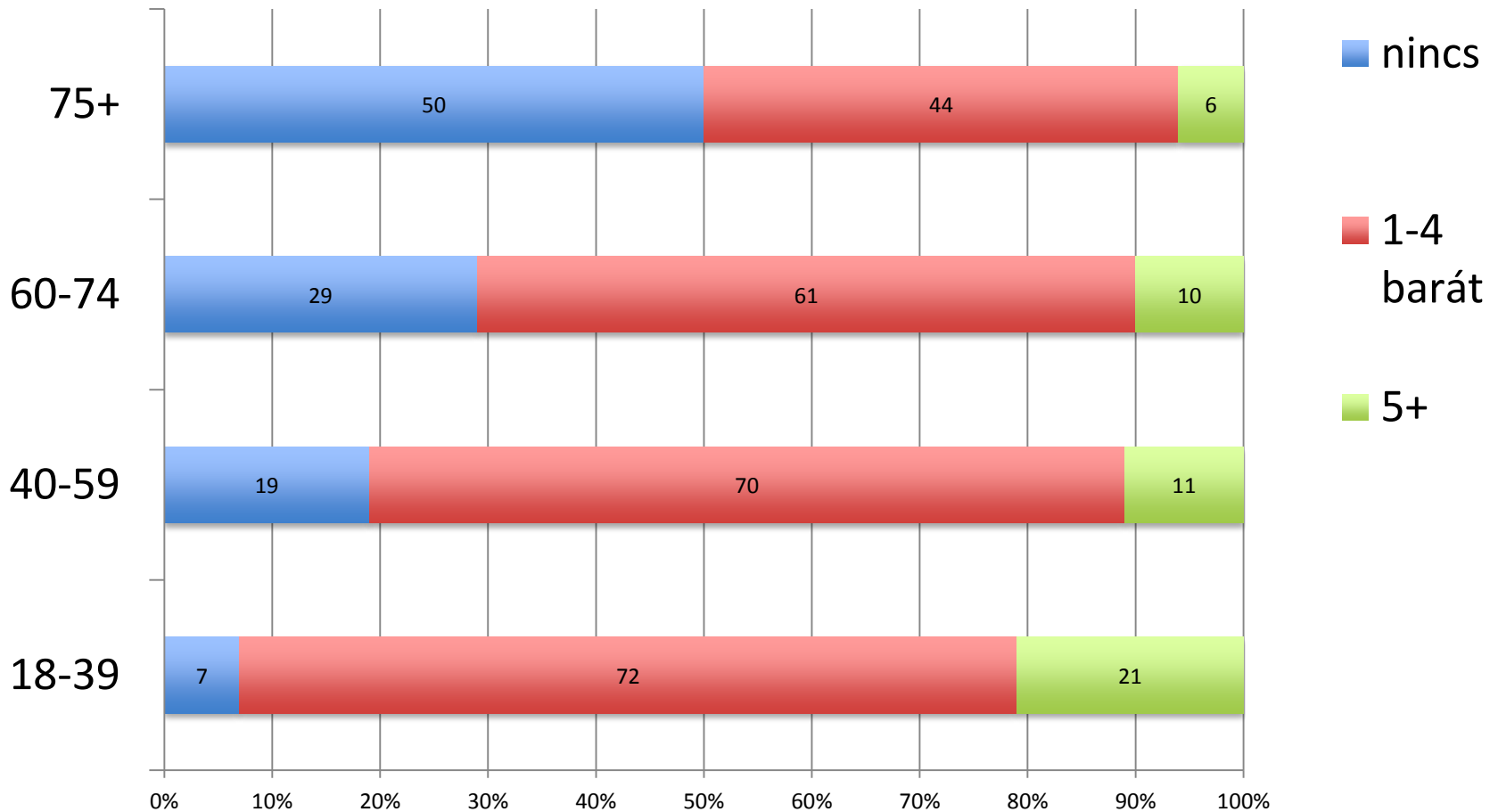
- *Integrációs és dezintegrációs folyamatok a magyar társadalomban* című OTKA kutatás
- Az adatfelvételre 2015 tavaszán került sor.
- A kiinduló mintán elemszáma 2687 fő volt.
- A minta régió, nem, életkor, településtípus és iskolai végzettség szerint reprezentatív.

A barátok számának átlaga 1986 és 2015 között korcsoportok szerint

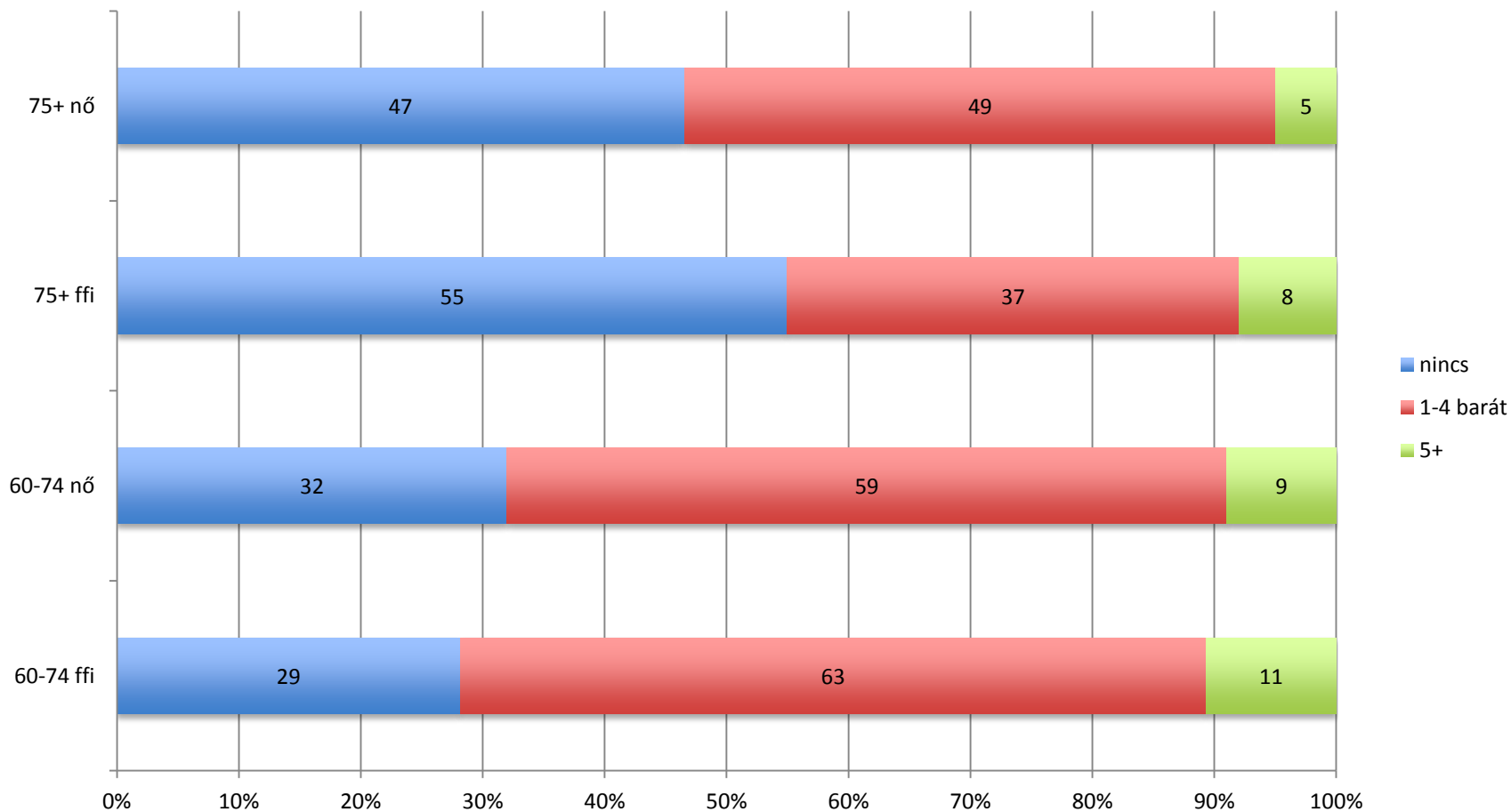

Barátok száma, 2015

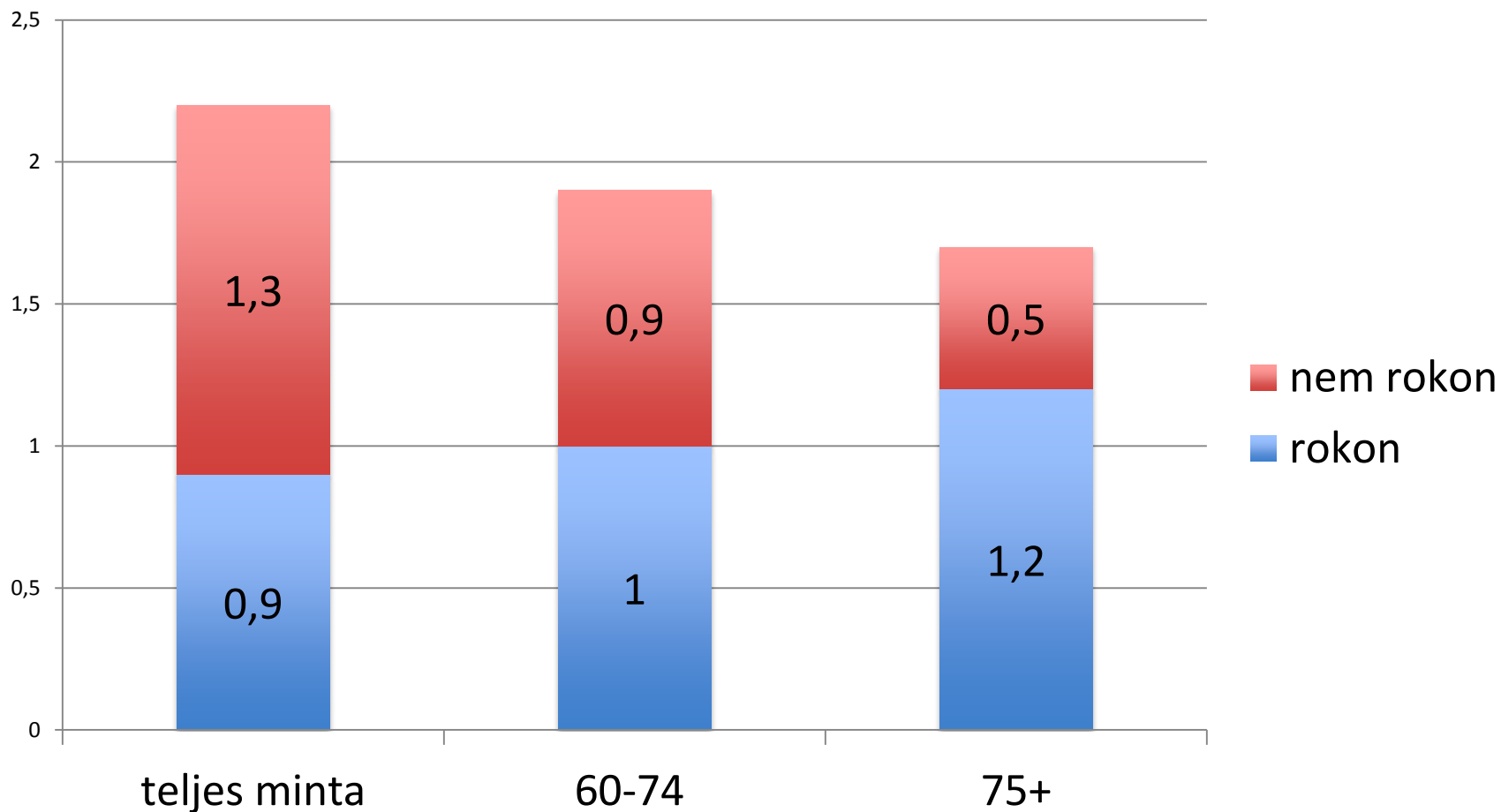

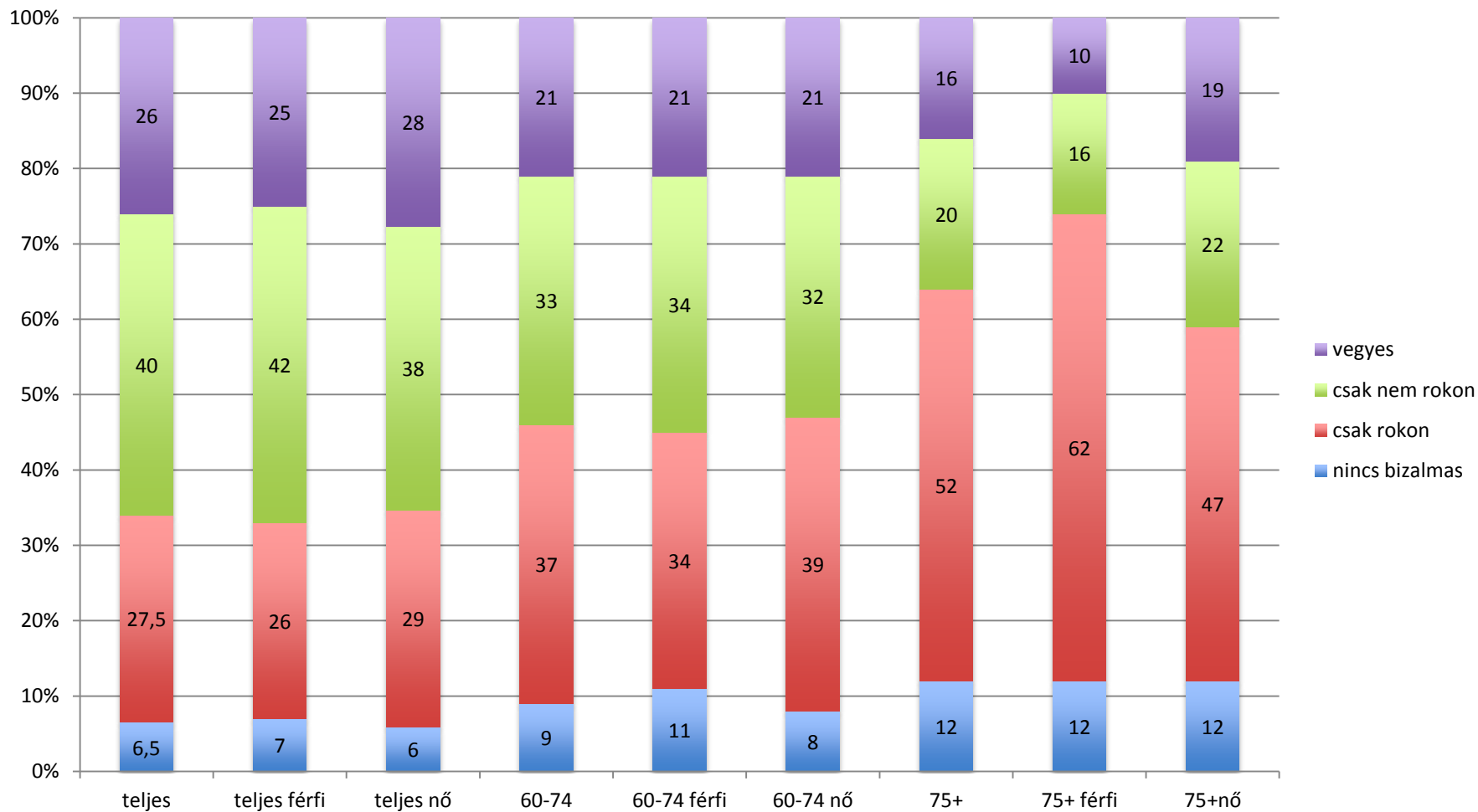
Barátok száma nemi bontásban, 2015

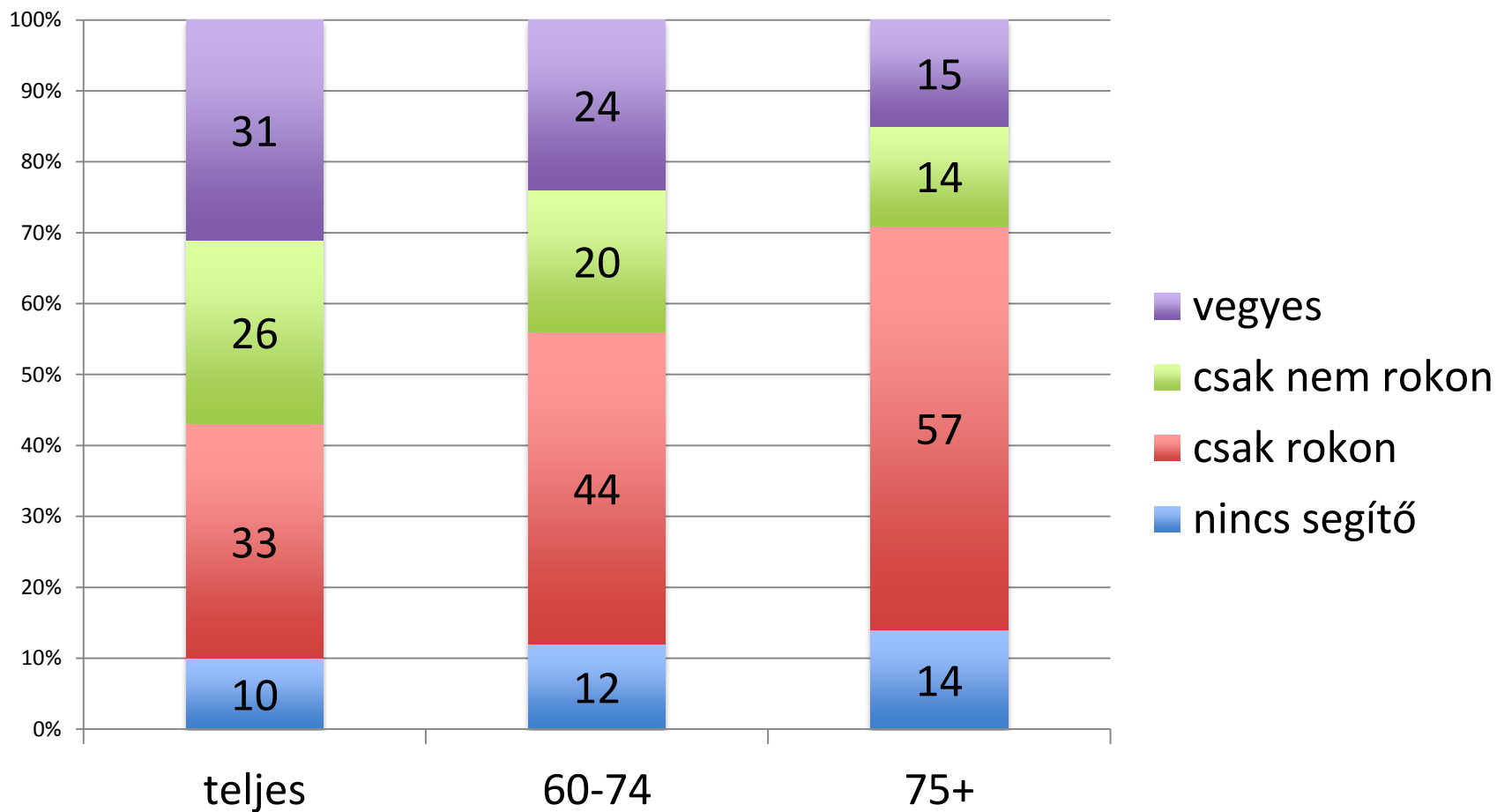
Bizalmas kapcsolathálózatok mérete, 2015

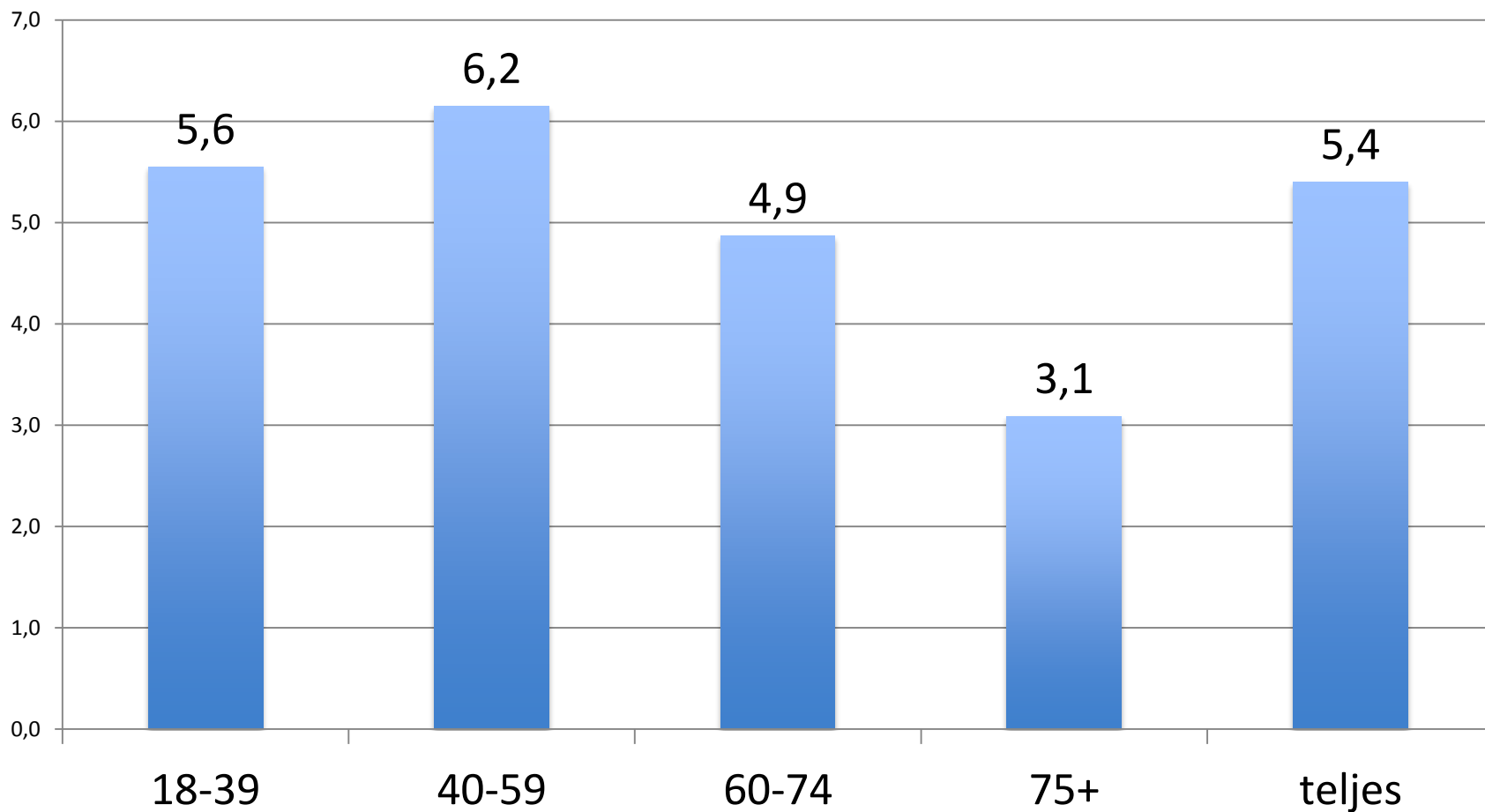
Bizalmas beszélgetési hálózatok összetétele, 2015

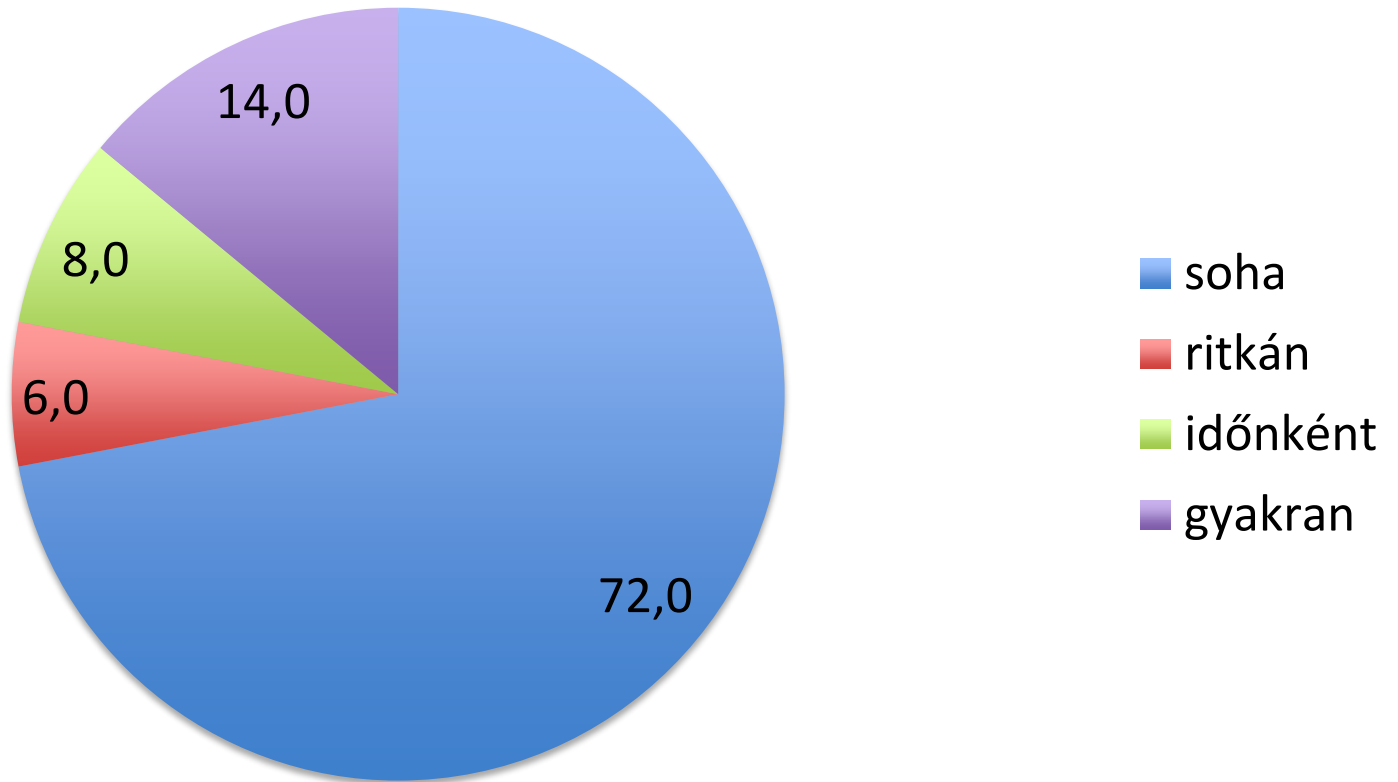
Segítő erős kapcsolatok

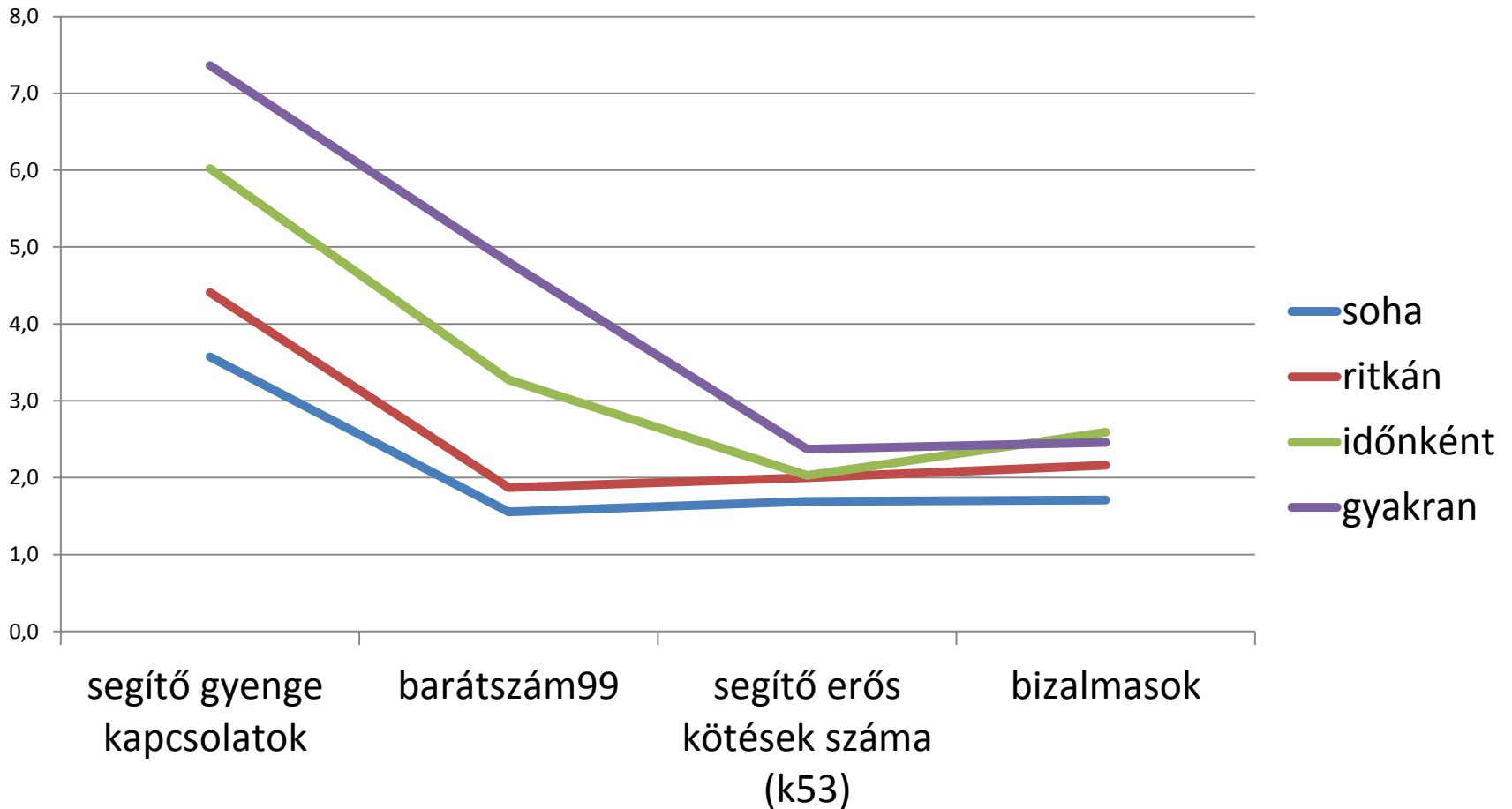
Segítő gyenge kapcsolatok

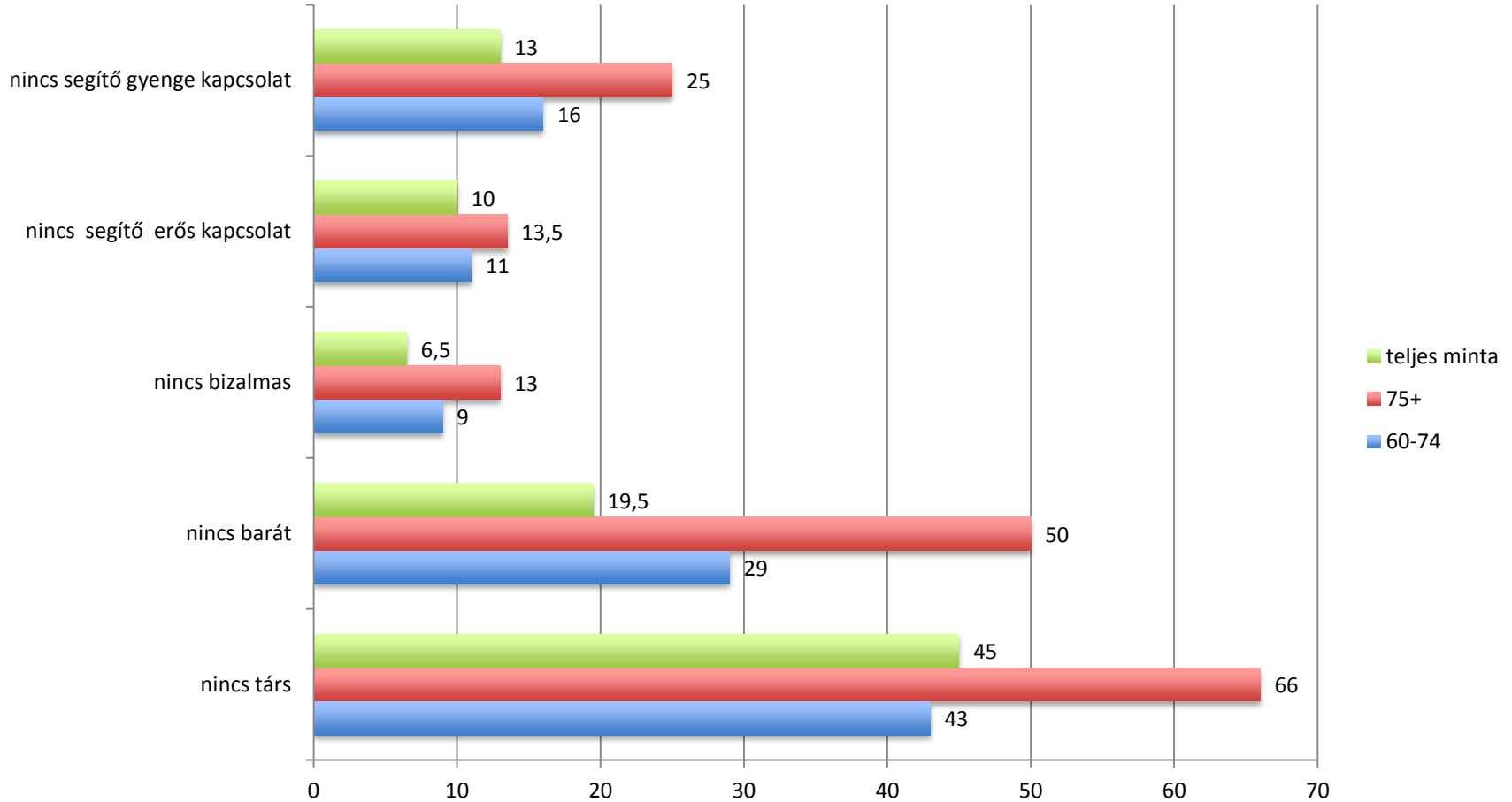
Internethasználat 60 felett, 2015

Internethasználat és kapcsolatok 60 felett

Kapcsolati megfosztottság dimenziói

Kapcsolati kirekesztettség index

(Albert-Hajdu 2016)

szubjektív kirekesztettség érzés, nincs barát, bizalmas, segítő erős vagy gyenge kapcsolat (max 5)

	Teljes kirekesztettség:	Hány indikátornál van hiány?
40 év alatt	0,6 %	0,37
40-59	2,5%	0,6
60-74	2,8%	0,74
75 év felett	5,8%	0,97

Az idősekre vonatkozó főbb megállapoítok

- Az idősebbek között nagyobb a barátok és a bizalmas erős kapcsolatok hiánya, valamint az életkor növekedésével a kapcsolatszegénység indexen is magasabb a kérdezettek pontszáma
- A segítő gyenge kapcsolatok száma a középkorúak között a legmagasabb, míg az idősebbek között a legalacsonyabb, a többi kapcsolattípus gyakorisága az életkorról együtt csökken
- Az idősebbeknek kevesebb erős kapcsolata van, de a kirekesztettség érzésük is alacsonyabb.
- A társadalmi-gazdasági háttér hatását kiszűrve a nyugdíjasoknak kevesebb segítő gyenge kötése

Élettel való elégedettség

- Erősen összefügg a kapcsolati kirekesztettség minden vizsgált dimenziójával: legkevésbé a segítő gyenge kötések elérhetőségével

Köszönöm a figyelmet!